

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Правові засади організації інклюзивної освіти дітей дошкільного віку

У статті розглянуто особливості організаційної побудови інклюзивної освіти в системі дошкілля. Здійснено дослідження нормативно-правового та організаційно-правового забезпечення інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. Установлено, що чинне законодавство гарантує право на освіту дітей з особливими освітніми потребами на основі рівності можливостей, забезпечуючи спеціальну освіту на всіх рівнях навчання протягом усього життя. Зроблено висновок про здійснення спеціальної роботи щодо підготовки компетентних педагогічних кадрів, створення системи психолого-педагогічного супроводу інклюзивної освіти.

Ключові слова: діти дошкільного віку, інклюзивна освіта, принципи інклюзивної освіти, право на освіту.

Постановка наукової проблеми та її значення. Загальновідомо, що важливу роль у побудові політики виконавчих органів влади у сфері освіти відіграє законодавство. Одним із важливих соціокультурних прав особистості та головним фактором розвитку суспільства є право на освіту, реалізація якого здійснюється на основі принципу рівності, визнання й захисту прав кожного.

Серед широкого кола суб'єктів права на освіту наявні особи з особливостями психофізичного розвитку. Як правило, вони досить часто обмежені в спілкуванні із зовнішнім світом, своїми однолітками та дорослими, із природою, мистецтвом тощо.

Уключення осіб із психофізичними порушеннями в загальноосвітній простір – загальна світова тенденція, яка характерна для високорозвинутих країн і зумовлена зміною ставлення суспільства й держави до цієї категорії громадян від сегрегації та агресії до толерантності й інклюзії. Конвенція про права дитини та Декларація про права інвалідів, ухвалені Генеральною асамблеєю ООН, серед пріоритетів визначають право дітей із психофізичними порушеннями на освіту, медичне обслуговування, професійну підготовку й трудову діяльність.

Одним з основних завдань реалізації права на освіту дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку, є створення умов щодо отримання освіти всіх дітей цієї категорії з урахуванням їхніх психофізичних особливостей.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Право на освіту закріплене та гарантоване Конституцією України й іншими нормативно-правовими документами. Зокрема, у Загальній декларації прав людини, прийнятій Генеральною асамблеєю ООН у 1948 р., стверджується, що кожна людина має право на освіту, яка повинна бути спрямована на повний розвиток людської особистості, збільшення поваги до прав людини й основних свобод, а також сприяти взаєморозумінню, терпимості (стаття 26).

Інклюзивна освіта – предмет уваги низки міжнародних (Загальна Декларація ООН про права людини, Декларація про права інвалідів, Конвенція ООН про права інвалідів, Конвенція ООН про права дитини, Саламанкська декларація) і нормативних документів нашої країни (Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про реабілітацію інвалідів в Україні» тощо). Однак їх реалізація на практиці потребує внесення змін до чинних нормативно-правових актів у частині впровадження інклюзивного навчання дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку.

Мета статті – здійснити дослідження правових засад організації інклюзивної освіти дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Логічним продовженням ідей інтегративної освіти є *інклюзивна освіта*, під якою розуміємо процес забезпечення рівних прав на одержання освітніх послуг дітьми дошкільного віку з різним рівнем психофізичного розвитку за місцем проживання в сприятливих спеціальних умовах загальноосвітнього дошкільного навчального закладу (організаційне, матеріально-технічне, програмно-методичне й кадрове забезпечення навчально-виховного процесу).

Варто зазначити, що ідею інклюзивної освіти вперше підтримала Всесвітня декларація прав людини в 1948 р. і відображена вона у всіх міжнародних документах у сфері освіти.

Найбільш важливим основоположним міжнародним документом із питань інклюзивної освіти є Саламанкська декларація «Про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб з особливими потребами» та програма «Рамки дій щодо освіти осіб з особливими потребами», які

прийняті влітку 1994 р. Саламанкською конференцією «Освіта для осіб з особливими потребами: доступність та якість», що проводилась Організацією Об'єднаних Націй із питань освіти, науки й культури (ЮНЕСКО). Варто зазначити, що понад 300 учасників (представники 92 урядів і 25 міжнародних організацій) Саламанкської конференції заявили про необхідність реформування вітчизняної спеціальної освіти всім країнам [13]. У Саламанкській декларації міститься заклик до урядів усіх країн затвердити на законодавчому рівні того, щоб приймати до загальноосвітніх закладів усіх дітей, якщо немає виняткових випадків, що унеможливають це [13]. Зокрема, у статті 2 проголошено, що «звичайні освітні заклади із “включеною” (інклюзивною орієнтацією) є найбільш ефективним засобом боротьби з дискримінаційними поглядами, створюючи сприятливу атмосферу побудови інклюзивного суспільства» [13]. Це своєрідна точка відліку для всіх тих, хто лобює інклюзивну освіту, оскільки в цьому документі містяться принципи просування законодавчих ініціатив у цій сфері.

Уперше на міжнародному рівні Саламанкською декларацією проголошено основні *принципи інклюзивної освіти*:

1) право кожної дитини на якісну освіту, у тому числі й з обмеженими можливостями;

2) наявність у кожного вихованця унікальних особливостей, інтересів, здібностей і навчальних потреб;

3) необхідність розробки освітніх систем з урахуванням розмаїття цих особливостей та потреб [13].

Принагідно зауважимо, що в Саламанкській декларації й «Рамках дій» визначено шляхи розвитку спеціальної освіти у ХХІ ст., зокрема, проголошено принцип включеної освіти: звичайні освітні заклади повинні приймати всіх дітей незалежно від їхніх фізичного, інтелектуального, емоційного, соціального чи інших станів, створюючи умови на основі педагогічних методів, зорієнтованих на потреби дітей [11; 13].

У «Рамках дій» міститься загальний опис нових підходів до системи освіти, яка враховує спеціальні потреби, а також основні напрями діяльності на національному, регіональному й міжнародному рівнях, а саме: політика та організація, набір і підготовка педагогічного персоналу, зовнішні служби підтримки, пріоритетні галузі, потреби в ресурсах тощо [11].

Інклюзивну освіту розглянуто міжнародною спільнотою як більш загальне поняття, що охоплює всіх людей, а не лише осіб з інвалідністю, визнаючи їхнє право на особливу підтримку та допомогу, утверджене низкою міжнародних правових документів, у яких, із погляду державної політики, пріоритетним напрямом є реформування системи освіти, що дасть змогу охопити навчанням усіх дітей, незважаючи на відмінності; законодавчо визнати принципи інклюзивної освіти. Зокрема, у резюме Всесвітньої доповіді з моніторингу «Освіта для всіх» (за 2006 р.) провідним напрямом діяльності зарубіжних країн є вироблення рівності й інклюзивних підходів: «Інклюзивна політика передбачає врахування культурного та мовного розмаїття, надання уваги дітям з особливими освітніми потребами, повсюдне прагнення щодо забезпечення гендерної рівності у всіх навчальних ситуаціях, а також зусилля, спрямовані на діяльність загальноосвітніх закладів за місцем проживання таких вихованців» [12].

Основними міжнародними законодавчими документами, на яких ґрунтується нормативно-правова база щодо освіти осіб, котрі потребують корекції психофізичного розвитку, ратифіковані Україною, є Декларація прав дитини (1959), Конвенція ООН про права дитини (1948), Декларація про права інвалідів (1975) та ін. Зокрема, ще в 1948 р. Організацією Об'єднаних Націй (ООН) у «Все-загальній декларації прав людини» проголошено, що діти мають право на особливу допомогу та піклування.

Конвенція ООН про права інвалідів (ратифікована Верховною Радою України 16 грудня 2009 р.) і Декларація про права інвалідів (1975), ухвалені Генеральною асамблеєю ООН, серед пріоритетів визначають право осіб з інвалідністю на освіту, медичне обслуговування, професійну підготовку та трудову діяльність. Зокрема, Конвенція ООН про права інвалідів (2008) уперше розглядає проблему їхньої реалізації не з позиції пристосування до суспільного життя, а його влаштування з урахуванням потреб та особливостей осіб із психофізичними порушеннями. У цьому документі, зокрема, зазначено, що для потреб реалізації права людей з інвалідністю на освіту без дискримінації й на основі рівності можливостей забезпечується інклюзивна освіта на всіх рівнях та освіта впродовж усього життя (статті 24–25). Привертає увагу наукова позиція Л. О. Савенка з акцентом на тому, що ратифікація Конвенції не потребуватиме одночасного виділення коштів на її реалізацію, оскільки передбачає розумне пристосування середовища та поступове досягнення нової реалізації економічних, соціальних і культурних прав інвалідів, стане поштовхом для суттєвого вдосконалення національного законодавства й покращення умов життя інвалідів [3, с. 27].

А Декларація про права інвалідів спрямована на захист прав та інтересів осіб, які не можуть самостійно забезпечити повністю або частково потреби нормального особистого і/або соціального життя внаслідок вроджених чи набутих вад або своїх фізичних чи розумових здібностей [2]. Для реалізації цього права без дискримінації й на підставі рівності можливостей забезпечується на всіх рівнях і навчання протягом усього життя, інклюзивна освіта, яка прагне при цьому до повного розвитку людського потенціалу, а також почуття достоїнства й самоповаги та до посилення поваги до прав, основоположних свобод і людської багатоманітності; до розвитку особистості, талантів та творчості інвалідів, а також їхніх розумових і фізичних здібностей у найповнішому обсязі; до надання особам із психофізичними порушеннями можливості брати участь у житті вільного суспільства.

Принцип поваги й захисту прав осіб із вадами розумового розвитку проголошено й у Декларації про права розумово відсталих осіб (1971) – міжнародному документі, у якому стверджується (п. 1), що розумово відстала особа має максимальною реалізувати такі самі права, що й інші люди: право на належне медичне обслуговування та лікування, право на освіту, навчання, відновлення працездатності, право розвивати свої здібності й можливості (п. 2); право на матеріальне забезпечення та належний життєвий рівень (п. 3); право на захист від експлуатації, зловживань і принизливого ставлення (п. 6). Потрібно зробити так, щоб нове середовище й умови життя якомога менше відрізнялися від умов нормального життя (п. 4). Тобто зміст Декларації спрямований на те, щоб допомогти розумово відсталим людям розвинути свої здібності, сприяючи їхній участі в активному житті.

А в Декларації прав дитини, проголошеній Генеральною асамблеєю ООН у листопаді 1959 р., стверджується, що дитина, яка є неповноцінною у фізичному, психічному або соціальному відношеннях, повинна забезпечуватися спеціальним режимом, освітою й піклуванням, необхідним, зважаючи на її особливий стан [4].

Конвенція ООН про права дитини (1948) проголошує, що неповноцінна в розумовому або фізичному плані дитина має вести повноцінне та достойне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі й полегшують її активну участь у житті суспільства (стаття 23), розвиток дитини є основною метою освіти, яка повинна забезпечувати формування її особистості, талантів, розумових і фізичних здібностей у їх найповнішому обсязі (стаття 29) [3].

У 1990 р. у м. Джонгьєні (Таїланд) відбулася Всесвітня конференція «Освіта для всіх», що поклала початок міжнародному руху із забезпечення базової освіти для всіх дітей. У прийнятій на конференції Джонгьєнській декларації стверджувалося, що «всі діти й молодь світу із їх сильними та слабкими сторонами, їхніми надіями й очікуваннями мають право на освіту, а не в системі освіти є право на певних дітей. Тому система освітніх закладів повинна реформуватися таким чином, щоб задовольняти індивідуальні потреби дітей» [1]. Ключовими аспектами Джонгьєнської декларації стали всезагальний доступ до навчання, сприяння забезпеченню рівності, розширення засобів і масштабів базової освіти, а також покращення умов для освіти та закріплення партнерських зв'язків [13].

Найбільш сучасний підхід щодо реального забезпечення освіти для всіх осіб, які потребують корекції психофізичного розвитку, відображено в Дакарській декларації, прийнятій Всесвітнім форумом із питань освіти у 2000 р. Згідно з цим документом, усі загальноосвітні заклади з часом стануть «інклюзивно орієнтованими», тобто будуть спроможні включити будь-яку дитину в навчально-виховний процес. Це передбачає не лише навчання осіб із психофізичними порушеннями разом зі здоровими однолітками, але й особливу культуру взаємодії в дитячому суспільстві з налагодженням і тісною співпрацею всіх вихованців. Декларація наголошує на необхідності цілеспрямованих дій держав із досягнення цілей тисячоліття в освітній галузі – забезпечення доступу до обов'язкової освіти до 2015 р., у тому числі й вихованцям з інвалідністю [1, с. 80].

У Гамбурзькій декларації про навчання дорослих (1997р.) стверджується, що навчання протягом усього життя передбачає переосмислення змісту освіти з урахуванням фізичних і розумових недоліків. Тому відповідно до Саламанкської декларації потрібно всіляко сприяти інтеграції та доступу до освіти осіб із розумовими та фізичними порушеннями із застосуванням відповідних технологій навчання [1].

Проблему розвитку інклюзивної освіти в якості основної теми розглянуто на 48-й сесії Міжнародної конференції міністрів освіти, яка відбувалась у Женеві під егідою ЮНЕСКО в листопаді 2008 р.

Ратифікувавши основні міжнародні правові документи (Декларації ООН про права людини, про права інвалідів, Конвенцію ООН про права дитини), Україна взяла на себе зобов'язання з дотримання загальнолюдських прав, зокрема щодо здобуття якісної освіти дітьми з особливими освітніми потребами, у тому числі й із порушеннями психофізичного розвитку. Починаючи з 2009 р., у нашій

державі активізувалася діяльність із приведення наявного законодавства у відповідність із вимогами Конвенції ООН про права інвалідів, в основі якої лежить соціальна модель розуміння інвалідності.

Україна, яка обрала стратегічний курс на побудову соціальної правової держави, інтегрованої у світовий економічний простір, на забезпечення гідного життя людини використовує міжнародні соціальні стандарти, головним принципом яких є її право на інтеграцію в суспільство. Тому існує потреба у виробленні нових підходів до здобуття ними освіти, що значною мірою задовольняли б потреби їхнього розвитку, покращували процеси абілітації та реабілітації, сприяючи інтеграції в суспільство.

В Україні відбувається вдосконалення нормативної бази інклюзивної освіти (розроблено понад 50 нормативно-правових документів та інструктивно-методичних листів, концепцію інклюзивної освіти тощо). Вітчизняне визнання права на здобуття безкоштовної освіти всіма громадянами України, у тому числі й дітьми, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, в усіх державних навчальних закладах незалежно від стану здоров'я, створення умов для навчання відповідно до здібностей та інтересів кожного здійснено сучасною законодавчою сферою: на основі нормативних документів у галузі освіти, Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про реабілітацію інвалідів в Україні», Указів Президента України, доручень Уряду.

Чинне законодавство [9; 10; 11] гарантує право на освіту дітей з особливими освітніми потребами без дискримінації й на основі рівності можливостей, забезпечуючи інклюзивну освіту на всіх рівнях навчання протягом усього життя. Зокрема, відповідно до Конституції України та законодавства в галузі освіти, реабілітації, соціального захисту держава має забезпечити доступність якісної освіти відповідного рівня вихованців, які потребують корекції психофізичного розвитку, з урахуванням здібностей, можливостей, бажань та інтересів кожного [7, с. 6].

Пріоритетними завданнями державної політики в галузі реалізації права на освіту дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку, є створення для них відповідних умов отримання освіти з урахуванням їхніх психофізичних особливостей. Основними *напрямами* такої діяльності є:

1) максимально раннє виявлення порушень у їхньому розвитку та організація корекційної роботи з ними (адже, як свідчить практика, своєчасне надання відповідної психолого-медико-педагогічної допомоги в дошкільному віці дасть змогу забезпечити корекцію основних порушень у розвитку дитини та її готовність до навчання у школі);

2) створення варіативних умов для отримання освіти дошкільниками із психофізичними порушеннями;

3) удосконалення нормативно-правової бази, що регламентує питання освіти дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку;

4) створення адаптованого середовища, яке б забезпечувало повноцінну інтеграцію та особистісну самореалізацію в процесі навчання дітей з психофізичними порушеннями (відповідні матеріально-технічні умови – пандуси, спеціально обладнані навчальні місця, а також реабілітаційне та медичне обладнання, освітні програми з урахуванням психофізичних можливостей таких дітей, спеціальна підготовка педагогічного персоналу тощо).

Реалізація права на освіту, корекцію порушень і реабілітацію дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку, детально регламентована «Положенням про дошкільний навчальний заклад» (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 р. № 305) та «Порядком комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу» (затверджено Міністерством освіти і науки України, Міністерством охорони здоров'я України від 27.03.2006 р. № 240/165), «Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» (проект постанови Кабінету міністрів України), у якому, зокрема, визначено вимоги до організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах із метою задоволення освітніх, соціальних потреб, організації корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, та застосуванням особистісно орієнтованих технологій розвитку [8].

У сфері сучасної дошкільної освіти впроваджується значна кількість інноваційних педагогічних технологій різного характеру, спрямованості й значущості, насамперед щодо вдосконалення організаційних засад, змісту, методик, технологій навчання дітей, здійснення соціально-педагогічного патронату дітей з порушенням розвитку, особливо раннього віку. Зокрема, у рамках реалізації Конвенцій про права дитини, Конвенції, указів Президента України Верховною Радою України 15 січня 2013 р. затверджено Закон України «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та

дошкільної освіти (щодо організації навчально-виховного процесу)», спрямований на реалізацію рівних прав кожної дитини, у тому числі з особливими освітніми потребами, на дошкільну освіту шляхом запровадження інклюзивного (інтегрованого) навчання в дошкільних навчальних закладах та повноцінний фізичний, інтелектуальний, моральний, естетичний розвиток шляхом організації ранньої корекційної роботи відповідно до здібностей та вподобань дитини, соціальну адаптацію [1]. У пояснювальній записці закону стверджується про реалізацію рівних прав кожної дитини, у тому числі з особливими освітніми потребами, через запровадження інклюзивного (інтегрованого) навчання в дошкільних навчальних закладах і повноцінний фізичний, інтелектуальний, моральний, естетичний і соціальний розвиток відповідно до здібностей та вподобань дитини [1]. Мета цього документа – приведення у відповідність до потреб громадян типів навчальних закладів; забезпечення конституційних прав і державних гарантій дітям, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, у тому числі дітям-інвалідам, на здобуття якісної освіти в умовах дошкільного навчального закладу, їх інтеграцію в суспільство. Крім того, уперше в Україні постановою КМУ від 13 квітня 2011 р № 629 затверджено Державну цільову соціальну програму розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року (далі – Програма), що передбачає розширення мережі дошкільних навчальних закладів різних типів і форм власності, удосконалення нормативно-правової бази з метою забезпечення подальшого розвитку, поліпшення якості дошкільної освіти, оновлення матеріально-технічної бази, збільшення частки дітей, які здобули дошкільну освіту, здійснення експериментальної та інноваційної діяльності, удосконалення системи перепідготовки й підвищення кваліфікації педагогічних кадрів дошкільних навчальних закладів.

З ініціативи Міністерства освіти і науки України Міністерством соціальної політики доповнено Класифікатор професій посадою асистента вихователя інклюзивного навчання.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, і в Україні, і за кордоном накопичено достатньо серйозну нормативно-правову базу щодо впровадження інклюзивної освіти. Зокрема, чинне законодавство є своєрідним «двигуном» просування інклюзії, що гарантує право на освіту дітей з особливими освітніми потребами на основі рівності можливостей, забезпечуючи спеціальну освіту на всіх рівнях навчання протягом усього життя. Однак потрібна спеціальна робота щодо підготовки компетентних педагогічних кадрів, створення системи психолого-педагогічного супроводу тощо.

Джерела та література

1. Вісник проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні». – Жовтень 2009 – лютий 2010. – 35 с.
2. Декларація про права інвалідів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Конвенція про права дитини // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / упоряд. Т. Т. Чала. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – С. 6–26.
4. Кузава І. Б. Американський досвід розвитку інклюзії у системі дошкільної освіти : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Проблеми та шляхи удосконалення педагогічних та психологічних наук»], (Львів, 8–9 лютого 2013 р.). – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2013. – С. 30–32.
5. Ларионов М. Б. Правовые основы инклюзивного образования детей с ограниченными возможностями здоровья в России : материалы Междунар. науч.-практ. конф. [«Инклюзивное образование: методология, практика, технологии»], (Москва, 20–22 июня 2011 г.) / Ларионов Максим Бориславович / МГППУ ; редкол. : С. В. Алехина и др. – М. : МГППУ, 2011. – 244 с.
6. Маслоу А. Г. Мотивация и личность / А. Маслоу. – СПб. : Питер, 2006. – 352 с.
7. Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / упоряд. : Чала Тамара Тимофіївна. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – 528 с.
8. Про затвердження порядку діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/.
9. Про освіту: Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua.
10. Про реабілітацію інвалідів в Україні : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua.
11. Про створення умов щодо забезпечення права на освіту осіб з інвалідністю. Наказ МОН Україна № 691 від 2 грудня 2005 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.
12. Резюме Всемирного доклада по мониторингу «Образование для всех». Прочная основа. Воспитание и образование детей младшего возраста [Электронный ресурс]. – 2007. – Режим доступа : <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001477/147794r.pdf>.
13. Саламанкская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7–10 июня 1994 г. – Киев, 2000. – 21 с.

Referens

1. Visnyk proektu «Inkljuzyvna osvita dlja ditej z osoblyvymy potrebamy v Ukraini». – Zhovten' 2009 – ljutyj 2010. – 35 s.
2. Deklaracija pro prava invalidiv [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Konvencija pro prava dytyny // Normatyvni dokumenty. Dlja zavidujuchyh DNZ / Uporjadnyk Chala T. T. – H. : Vyd. grupa «Osнова», 2007. – s. 6–26.
4. Kuzava I. B. Amerykans'kyj dosvid rozvytku inkljuzii' u systemi doshkil'noi' osvity : materialy mizhnarodnoi' naukovo-praktychnoi' konferencii' [«Problemy ta shljahy udoskonalennja pedagogichnyh ta psihologichnyh nauk»], (L'viv, 8–9 ljutogo 2013 r.) / L'viv : GO «L'vivs'ka pedagogichna spil'nota», 2013. – S. 30–32.
5. Laryonov M. B. Pravovye osnovy ynklyuzynogo obrazovanyja detej s ogranycennyymi vozmozhnostjamy zdorov'ja v Rossyy : materjaly Mezhdunarodnoj nauchno-praktycheskoj konferencyy [«Ynklyuzyvnoe obrazovanye: metodologija, praktyka, tehnologyy»], (Moskva, 20–22 yjunja 2011 g.) / Laryonov Maksym Boryslavovych / MGPPU ; Redkol. : S. V. Alehyna y dr. – M. : MGPPU, 2011. – 244 s.
6. Maslou A. G. Motyvacyja y lychnost' / A. Maslou. – SPb. : Pyter, 2006. – 352 s.
7. Normatyvni dokumenty. Dlja zavidujuchyh DNZ / uporjadnyk : Chala Tamara Tymofii' vna. – H. : Vyd. grupa «Osнова», 2007. – 528 s.
8. Pro zatverdzhennja porjadku dijal'nosti inkljuzyvnyh grup u doshkil'nyh navchal'nyh zakladah (proekt) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : www.mon.gov.ua/.
9. Pro osvitu : Zakon Ukrainy. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : zakon.rada.gov.ua.
10. Pro rehabilitaciju invalidiv v Ukraini : Zakon Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : zakon.rada.gov.ua.
11. Pro stvorennja umov shhodo zabezpechennja prava na osvitu osib z invalidnistju. Nakaz MON Ukrainja № 691 vid 2 grudnja 2005 roku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://search.ligazakon.ua>.
12. Rezjume Vsemyrnogo doklada po monitoryngu «Obrazovanye dlja vseh». Prochnaja osnova. Vospytanye y obrazovanye detej mladshogo vozrasta [Elektronnyj resurs]. – 2007. – Rezhym dostupa : <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001477/147794r.pdf>.
13. Salamanskaja deklaracyja. Ramky dejstvuj po obrazovanyju lyc s osobymy potrebostjamy, prynjatyje Vsemyrnoj konferencyej po obrazovanyju lyc s osobymy potrebostjamy : dostup y kachestvo. Salamanka. Yspanija, 7–10 yjunja 1994 g. – K., 2000. – 21 s.

Кузава Ирина. Правовые основы организации инклюзивного образования детей дошкольного возраста.

В статье рассмотрены особенности организационного построения инклюзивного образования в системе дошкольного образования. Проведено исследование нормативно-правового и организационно-правового обеспечения инклюзивного образования детей дошкольного возраста. Установлено, что действующее законодательство гарантирует право на образование детей с особыми образовательными потребностями на основе равенства возможностей, обеспечивая специальное образование на всех уровнях обучения в течение всей жизни. Сделан вывод об осуществлении специальной работы по подготовке компетентных педагогических кадров, созданию системы психолого-педагогического сопровождения инклюзивного образования.

Ключевые слова: дети дошкольного возраста, инклюзивное образование, принципы инклюзивного образования, право на образование.

Kuzava Irina. Legal Fundamentals of Organization Inclusive Education for Preschool Children. The inclusion of people with mental and physical disabilities in the general space is the general global trend, which is typical for highly developed countries and is caused by a change in the attitude of society and the state to this category of citizens of segregation and aggression to tolerance and inclusion. Typically, they are often limited in their communication with the outside world, their peers and adults, in communion with nature, art and more.

The article studies the legal principles of the organization of inclusive education of preschool children. The features of the organizational structure of inclusive education in the doshkillya. The investigation regulatory, organizational and legal support inclusive education of preschool children.

It is established that the legislation guarantees the right to education of children with special educational needs on the basis of equal opportunity, providing special education at all levels of lifelong learning. In particular, the legislation is a kind of «engine» promote inclusion, which guarantees the right to education of children with special educational needs on the basis of equal opportunity, providing special education at all levels of lifelong learning. However, its implementation in practice requires amendments to existing regulations in the implementation of the inclusive education of children requiring correction of mental and physical development. The priorities of the state policy in the field of the right to education of children requiring correction of mental and physical development is the creation of appropriate conditions for their education based on their mental and physical features, including most early detection of disorders in their development and organization of remedial work with them; create variant conditions for education of preschool children with mental and physical disorders; improvement of the legal framework that regulates the education of preschool children requiring correction of mental and physical development; Adapted create an environment which would ensure full integration and personal self-fulfillment in teaching children with mental and physical disabilities.

The conclusion of work on the implementation of the special training of competent teaching staff, a system of psychological and pedagogical support inclusive education.

Key words: preschool children, inclusive education, the principles of inclusive education, the right to education.